

Panium — Nọmba Iri Abụọ

Usoro Daniel 11 na Ịdọ Aka Ná Ntị nke 2025

Jeff Pippenger

2026-03-02

Ngwa mbụ nke akụkọ ihe mere eme nke mezuru amaokwu nke iri ruo nke iri na isii kọwara na Rom, onye guzobere ọhụ ahụ, bjarutere n'afọ 200 T.K., otu afọ ahụ ka agha Panium mere; ma ana m atụ aro na n'afọ 2025 Rom bjarutere ma guzobe ọhụ ahụ site n'itinye Trump na Pope Leo n'okwa. Afọ 2025 na-anọchi anya naanị oge pope na Onye-isi ala malitere ọfịs n'otu afọ ahụ. E buliri anụ ọhịa ahụ na onyinyo ya elu ka ndị niile dị njikere ihu wee hụ ya n'afọ 2025. N'adighị ka ndị pionia, ana m etinye usoro nke amaokwu ndị ahụ n'orụ, kama akụkọ ihe mere eme nke mezuru amaokwu ndị ahụ ná mmalite. Ekwenyere m n'akụkọ ihe mere eme ahụ, ma ana m adọta site n'usoro dị n'ime amaokwu ndị ahụ dika etiti orụ maka akụkọ ihe mere eme ahụ, kama iji akụkọ ihe mere eme kọwaa etiti orụ nke amaokwu ndị ahụ. Ana m ekwusi ike na ụzọ abụọ ahụ bụ eziokwu n'otu aka ahụ.

Mgbagha nke ndị Makkabi

Ana m etinye usoro ndị Makabi n'uzọ yiri nke a. Nnupụisi ndị Makabi n'afọ 167 BC mere ogologo oge mgbe agha Panium n'afọ 200 BC gasiri, ma burukwa tupu Pompey ejide Jerusalem n'afọ 63 BC. Usoro ahụ nke na-amalite n'amaokwu nke iri na isii site n'imeri Jerusalem nke ọchịagha ukwu Pompey n'afọ 63 BC, ma na-aga n'ihu ruo Tiberias Caesar onye chiri n'oge a kpogidere Jizos n'obe. Obe na Tiberias ka e gosiri n'amaokwu nke iri abụọ na abụọ nke isi nke iri na otu.

A ga-eji ogwe aka nke idei mmiri rikpuo ha n'ihu ya, a ga-akuzikwa ha; ee, ọbuna onye-isi nke ọgbugba-ndụ ahụ. Daniel 11:22.

Jeniral Pompey n'imeri Jerusalem n'afọ 63 T.K. n'amaokwu nke iri na isii, ma emesịa obe n'afọ 31 A.K. n'amaokwu nke iri abụọ na abụọ, na-anọchi anya ahiri amuma nke na-amalite na akara nke iwu Uka ubochi Sode ma kwusi na akara nke iwu Uka ubochi Sode. Amaokwu nke iri abụọ na atọ bụ nkwasị n'akukụ a, si otu a na-akara amaokwu nke iri abụọ na abụọ di ka njedebe nke ahiri amuma ahụ nke malitere n'amaokwu nke iri na isii. Nke na-eso njedebe doro anya nke ahiri ahụ n'amaokwu nke iri abụọ na abụọ, bụ eziokwu ahụ na amaokwu nke iri abụọ na abụọ bụ akara nke otu waymark ahụ e gosiputara n'amaokwu nke iri na isii, si otu a na-enye akaebe alpha na omega na amaokwu nke iri na isii ruo nke iri abụọ na abụọ na-anọchi anya otu ahiri amuma puru iche.

Tukwasikwa na nke a na amaokwu nke iri na ise na nke iri na isii na-egosi mgbanwe si n'alaeze Seleucid gawa n'ike ochichi Rom, i ga-ahukwa nkwasị n'iga n'ihu site n'aka ndi Seleucid n'amaokwu nke iri na ise ruo n'aka ndi Rom n'amaokwu nke iri na isii, ma ahiri amaokwu nke iri na isii ruo iri abụọ na abụọ doro anya na e kewapuru ya dika otu ahiri amuma puru iche. Amaokwu nke iri na isii na-ewebata ike ochichi na-esote nke ga-achi Judia, si otu a na-akara mgbanwe nke akukọ ihe mere eme amuma, dika o dikwa n'amaokwu nke iri abụọ na atọ. Ahiri ahụ na-amalite ma na-ejedebe site n'akara nke iwu ubochi uka, ma ahiri ahụ na-ejedebe n'amaokwu nke iri abụọ na

abụọ nke isi nke iri na otu.

Smith—na ndị Siza atọ

Eziokwu ahụ na amaokwu nke iri na isii na-anọchi anya iwu ụbọchị Sōnde, dika amaokwu nke iri abụọ na abụọ si eme kwa—na-achọ ka e dozie amaokwu abụọ ahụ ka ha dakọtara ibe ha. Uriah Smith na-ekwu okwu banyere amaokwu nke iri abụọ na atọ, ma kowaa ihe mere o ji anọchi anya akukọ ihe mere eme nke malitere n’oge gara aga karịa n’akukọ ihe mere eme nke amaokwu ndị bu ya ụzọ, kama ibụ nke na-anọchi anya akukọ ihe mere eme na-esochi ozugbo obe nke amaokwu nke iri abụọ na abụọ.

“AMAOKWU 23. Ma mgbe e mesiri emechara ogbugba-ndu ya na ya, o ga-eji aghugho ruo oru: n’ihi na o ga-ebili, ma buru onye siri ike site n’aka obere igwe mmadu.”

“Ya’ onye a na ya gbara ndu ebe a na-ekwu maka ya, aghaghị ibu otu ike ahụ nke bu isiokwu amuma ahụ site n’amaokwu nke 14; nakwa na nke a bu ike Rom, e gosiri ya n’enweghi mgbagha o bu site n’imezu amuma ahụ n’ime mmadu atọ, dika a kpotururiri, ndi chikwara Alaeze Ukwu Rom n’usoro; ya bu, Julius, Augustus, na Tajbiriō Siza. Nke mbu, mgbe o laghachiri n’ebe e wusiri ike nke ala nke ya n’onu mmeri, o suru ngongo daa, a hukwaghị ya. Amaokwu 19. Nke abuo bu onye na-atuputa utu isi; o wee chia n’ebube nke alaeze ahụ, ma o nwughị n’iwe ma o bu n’agha, kama n’udo n’elu akwa nke ya. Amaokwu 20. Nke atọ bu onye aghugho, burukwa otu n’ime ndi kacha njo n’omume. O banyere n’alaeze ahụ n’udo, ma ochichi ya ma ndu ya abuo kwusiri site n’ime ihe ike. N’oge ochichi ya ka e gburu Onyeisi nke ogbugba ndu ahụ, Jisōs onye Nazaret, n’elu obe. Amaokwu 21, 22. A pughikwa ime ka Kraist gbajie ma o bu gbuo ya ozo; ya mere n’okpuru ochichi ozo o bu, ma n’oge ozo o bu, anyi agaghị ahụ mmezu nke ihe ndi a. Ufodu na-anwa itinye amaokwu ndi a n’aka Antiokos, ma mee ka otu n’ime ndi isi nchujà ndi Juu buru onyeisi nke ogbugba ndu ahụ, n’agbanyeghi na naghị akpo ha otu a mgbe o bu. Nke a bu otu udi echiche ahụ nke na-agbalị ime ka ochichi Antiokos buru mmezu nke obere mpi ahụ di na Daniel 8; a na-ewetakwa ya maka otu nzube ahụ; ya bu, imebi nnukwu udo ihe-àmà nke e ji egosi na ozizi Mbibia ahụ bu ozizi nke Bible, nakwa na Kraist no ugbo a n’onu ụzọ. Ma a pughi ikwatu ihe-àmà ahụ; a pughi imebi udo ahụ.”

“Mgbe o duuru anyi site n’ihe omume nke alaeze ukwu n’uwa ruo na njedebè nke izu iri asaa ahụ, onye-amuma ahụ, n’amaokwu nke 23, na-akpoghachi anyi azu n’oge ndi Rom jikoro onwe ha ozugbo na ndi nke Chineke site n’ogbugba ndu ndi Juu, n’afọ BC 161: site n’ebe ahụ ka a na-eduga anyi n’usoro ihe omume kwu oto ruo na mmeri ikpeazu nke nzuko Kraist, na iguzobe alaeze Chineke ebighi ebi. Ndi Juu, ebe ndi eze Siria na-emegbu ha nke ukwu, zigara ndi nnochichi anya ha na Rom, ka ha rio enyemaka ndi Rom, ma jikota onwe ha “n’ogbugba ndu enyi na nkwekorita njiko aka ha na ha.” 1 Mac.8; Prideaux, II, 234; Antiquities nke Josephus, akwukwo 12, isi nke 10, ngalaba nke 6. Ndi Rom gere aririo ndi Juu ahụ nti, ma nye ha iwu e dere n’okwu ndi a:—

“Iwu nke nzuko omeiwu banyere nkwekorita inyeaka na obubenyi ya na mba ndi Juu. O gaghị abu iwu kwere ka onye obula no n’okpuru ndi Rom luo agha megide mba ndi Juu, ma o bu inyere ndi na-eme otu ahụ aka, ma site n’iziga ha oka, ma o bu ugbo mmiri, ma o bu ego;

ma ọ burukwa na e mee mwakpo ọ bula megide ndi Juu, ndi Rom ga-enyere ha aka ruo n'okè ha nwere ike; ọzokwa, ọ buru na e mee mwakpo ọ bula megide ndi Rom, ndi Juu ga-enyere ha aka. Ma ọ buru na ndi Juu achọọ itinye ihe na nkwekorita inyeaka a, ma ọ bu iwepu ihe na ya, a ga-eme nke ahụ site n'otú ndi Rom niile ga-esi kweta onu. Ma ihe ọbula a ga-etinyekwa n'uzo di otu a, ọ ga-adi irè. 'Iwu nke a,' ka Josephus kwuru, 'ka Eupolemus, nwa Jon, na Jason, nwa Eleazer, dere, mgbe Judas bu nnukwu onye nchujà nke mba ahụ, na Simon, nwanne ya, bu onyeisi agha. Nke a bukwa nkwekorita mbu ndi Rom na ndi Juu mere, e jikwa ya ruo ọru n'uzo di otu a.'"

"N'oge a, ndi Rom bu obere ndi mmadu, ha wee malite iji aghugho ruo ọru, ma ọ bu n'uzo amamihe aghugho, dika okwu ahụ putara. Sitekwa n'ebe a ka ha si bilie, site n'irigo na-adigide adigide ma di ngwa, ruo n'elu idi ike ahụ ha mechara ruo." Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 270, 271.

Ọ bughị naani na obe di na amaokwu nke iri abuo na abuo na-emecha ahiri site n'akara nke dikwa na mmalite ahiri ahụ, kama amaokwu na-esote ya na-alaghachi n'akuko ihe mere eme nke bu uzo tupu obe ahụ, ruo ihe di ka afọ iri ato mgbe Panium gasiri na ihe di ka afọ otu nari tupu Rom emerie Jerusalem. Akara uzo nke njiko ndi Juu, nke Smith na-akowa ebe a dika 161 BC, ka ndi osu uzo ndi ozo kowara dika 158 BC. Isi okwu m na-elekwasị anya ebe a abughị nke ukwu ubochi ahụ, kama ọ bu na amaokwu iri na isii ruo iri abuo na abuo na-anochite ahiri nke akuko ihe mere eme amuma nke iwu Sonde bu ma alfa ma omega nke ahiri ahụ. Mgbe e gosiputachara ahiri nke amaokwu iri na isii ruo iri abuo na abuo, amaokwu nke iri abuo na ato na-ekwughachi ma na-agbasawanye akuko ihe mere eme di n'ime ahiri amaokwu iri na isii ruo iri abuo na abuo. Ahiri akuko ihe mere eme amuma nke amaokwu nke iri abuo na ato na-anochi anya ya bu akuko ihe mere eme nke ndi Maccabees, akuko ihe mere eme nke ndi Maccabees kwa bukwa nhata zuru oke na akuko ihe mere eme nke United States.

Ezinulo Eze Abuo

Ndi Makkabi na-anochi anya nnupuisi megide alaeze Seleucid nke malitere n'oge ochichi Antiochus Epiphanes. Nnupuisi ahụ bu megide alaeze Seleucid nke uguwu, ọ rputara mmeri nke dugara n'otu n'ime usoro eze Judea abuo n'oge ahụ nke n'ikpeazu dugara na mbibi Jerusalem n'afọ 70 AD. Usoro eze mbu bu nke Hasmonean, nke abukwa bu nke Herodian. Usoro eze Herodian bu ochichi Judea nke abuo mgbe a napatasiri ha n'aka alaeze Seleucid nke uguwu. O jikoro ya ozugbo na usoro ndi Rom, ebe usoro eze Hasmonean nke bu ya uzo bu n'ezie nke ndi Juu. Usoro eze Hasmonean malitere n'afọ 141 BC, ma n'afọ 37 BC usoro eze Herodian malitere, ọ digidekwara ruo n'afọ 70 AD.

Usoro eze ndi ahụ na-anochi anya ochichi Judia, ala ebube ochie ahụ nke putara n'ezie. Mgbagha Maccabean sitere n'afọ 167 ruo 160 T.K. N'afọ 164 T.K. ndi Maccabee chupuru Antiochus Epiphanes n'ime Jerusalem ma sachapu ma rara ulo nsọ ahụ ozo nye, mgbe Antiochus merusiri ya, ma ọ bughị ruo n'afọ 141 T.K. ka e meriri ike Seleucid nke uguwu kpankpam ma usoro eze Hasmonean malite.

Ochichi eze Herod bu isi ihe di mkpa n'ahiri a, n'ihina o bu Herod Onye Ukwu nyere iwu ka e gbuo umuaka oharu n'oge omumu Jizos, ma o bukwa nwa ya nwoke no n'uche ochichi mgbe Jizos nwuru. Herod Onye Ukwu bu nna ahụ, o bukwa eze na-achi Judia, ma nwa ya nwoke bu naani tetraiki, nke putara na o bu onye ochichi n'elu otu uzọ n'ime anọ nke alaeze ahụ, di ka govanọ kama ibu eze. O bu ya mere o ji ghara inwe ikike ahụ nke mere ka o di ya mkpa ijiko onwe ya na Pailet iji kporide Kraist n'obe. Omumu Jizos bu "oge ogwugwu" amuma n'ahiri amuma ya, ma onwu Ya na-anochi anya iwu Sonde. Herod nke mbu na-anochi anya 1989, Herod ikpeazukwa bu iwu Sonde. Herod nna ruo Herod nwa bu ahiri amuma nke Kraist.

Ahiri Makkabi bidoro site n'ogu nnupuisi meriri emerimegide eze nke ugwu, onye manyere omenala Gris ya, odinala ya, nakwa okpukpe Gris n'ahu ndi Juu. Mbido usoro eze Hasmonean nochiri anya 1798. Gini kpatara ya, i nwere ike iju? O buru na otu usoro eze amalite n'oge amuma nke "oge ogwugwu," dika o mere n'usoro eze Herod n'oge omumu Kraist, mgbe ahụ usoro eze nke ozọ ga-enwekwa otu mmalite ahụ n'ihina mkpa amuma. Usoro eze abuo ahụ na-amalite n'oge ogwugwu, mgbe anyi na-etinye omumu Kraist di ka "oge ogwugwu," ma ndi nzuzu anaghi ahụ ihè ahụ e meghe emeghe nke jikotara ya na oge ogwugwu.

"Nke anyi, di ka n'ubochi Kraist, enwere ike igu Akwukwo Nso n'uzo na-ezighi ezi ma o bu ikowa ha n'uzo na-ezighi ezi. O buru na ndi Juu jiri obi eziokwu na nke ekpere muo Akwukwo Nso, nchocha ha gaara enweta ugwo oru site n'inwe ezi omuma banyere oge ahụ, ma o bughị naani oge ahụ, kama kwa udi Kraist ga-esi puta. Ha agaraghi ewere mbilite-uta nke abuo nke Kraist, nke juputara n'ebube, tnye ya n'obibia mbu ya. Ha nwere ama Daniel; ha nwere ama Aizaja na ndi amuma ndi ozọ; ha nwere ozizi Mosis; ma lee, Kraist no n'etiti ha n'onwe ya, ma ha ka na-enyocha Akwukwo Nso maka ihe ama banyere obibia ya. Ha na-emekwa Kraist kpomkwem ihe ndi e buru amuma na ha ga-emere ya. E mere ka ha kpuo isi nke ukwu, nke mere na ha amaghi ihe ha na-eme."

"Otutu ndi na-emekwa taa otu ihe ndi ahụ, n'afọ 1897, n'ihina ha enwebeghi ahumahu n'ozinwale ndi ahụ a korọ n'ozin di mmuo-ozin mbu, nke abuo, na nke ato. E nwere ndi na-enyocha Akwukwo Nso na-achọ ihe ama na ozi ndi a ka no n'odinihu. Ha na-achikota eziokwu nke ozi ndi ahụ, ma ha anaghi enye ha onodu ha ziri ezi n'akuko ihe mere eme amuma. Ya mere, ndi di otu a no n'ihie ize ndu nke iduhie ndi mmadu banyere ikowa ebe ozi ndi ahụ di. Ha anaghi ahụ ma o bu ghota oge ogwugwu, ma o bu mgbe e kwesiri itoputa ozi ndi ahụ. Ubochi Chineke na-abia n'ije nzuzo; ma ndi a na-eche na ha bu ndi amamihe na ndi ukwu na-ekwukwu okwu banyere 'Mmuta Di Elu.' Ha amaghi ihe iriba ama nke obibia Kraist, ma o bu nke ogwugwu uwa." Paulson Collection, 423, 424.

Ikowaputa omumu Kraist dika "oge ogwugwu," ya mere dika mkpisi-igodo nke iweta ahiri ndi Makkabi n'ime gburugburu eziokwu nke oge ikpeazu, bu ime Kraist ka o buru etiti nke amaokwu ahụ n'onwe ya, nke bukwa ihe ama na ntinye a ziri ezi.

Usoro nke ndi Makkabi na-egosi ala ebube ime mmuo, ma ihe atu ahụ na-amalite n'oge umu amaala nke ala ebube ahụ kewapuru onwe ha puo n'ichi achi ndoro ndoro ochichi na nke okpukpe nke eze ugwu. Nnupuisi ndi Makkabi nke butere usoro ochichi ndi Hasmonean na-anochi anya afọ 1776, ma nnupuisi megide eze ugwu nke ndi Makkabi mezuru na-anochi anya Agha Mghanwe.

Afọ iri abụọ na abụọ ahụ, site na 1776 ruo 1798, na-anọchi anya nnupụisi ndị Makkabi nke butere usoro ọchịchị ndị Hasmonean n'oge ọgwụgwụ na 1798, nke gara n'ihu ruo mgbe usoro ọchịchị ndị Herod bidoro n'oge ọgwụgwụ na 1989. Usoro ọchịchị ndị Herod gara n'ihu ruo mbibi Jerusalem n'afọ 70 AD.

Ihe dị mkpa imata n'ahiri akụkọ ihe mere eme a bụ ihe abụọ; ọ bụ ihe nlereanya nke ala ahụ dị ebube nke ochie nke na-anọchite anya ala ahụ dị ebube nke oge a, ma ọ na-amalite n'ime otu ahiri akụkọ ihe mere eme nke malitere na amaokwu nke iri na isii, ebe Rom meriri ala ahụ dị ebube maka oge mbụ, si otú a na-akwawaputa isiokwu mbụ nke ahiri ahụ. Ahiri sitere n'amaokwu nke iri na isii ruo n'amaokwu nke iri abụọ na abụọ na-anọchite anya ala ahụ dị ebube, ma onodu ya bụ iwu Sōnde nke na-abia n'oge na-adighi anya. Ahiri ahụ na-anọchitekwa anya òtù abụọ nke ndị na-efe ofufe nke na-emetuta goomenti abụọ nke usoro ọchịchị eze. Ndị Sadiusii dighi otutu n'onuogu ma, n'ozuzu, ha na-achikwa usoro okpukpe na ndoro ndoro ọchịchị ndi Juu n'oge abụọ ahụ nke usoro ọchịchị eze. A na-achikwa usoro okpukpe ahụ site n'aka ukochukwu, ma ukochukwu ahụ kwa nọ n'okpuru mmetuta nke ma ndi Sadiusii ma ndi Farisii. Goomenti Hasmonia na Herodia abụọ ahụ natara mmetuta n'aka ndi Farisii na ndi Sadiusii, ma usoro ọchịchị eze abụọ ahụ na-anọchite anya goomenti nke United States site n'afọ 1798 ruo n'iwu Sōnde.

Ndị Farisii na ndi Sadiusii na-anọchite anya òtù ndoro ndoro ọchịchị abụọ nke a na-amata site n'onodu ha banyere okwu igba ohu. Ndị Democrat na-akwado igba ohu, ndi Republican na-emegidekwa igba ohu; ma onu, ha na-aruko oru n'ime usoro ndoro ndoro ọchịchị nke ọchịchị iwu-ntoala nke United States. Ọchịchị ahụ bụ anu ohia nke uwa nke Mkpughe isi nke iri na ato, a na-anọchitekwa anya akukọ mputa nke anu ohia ahụ nke uwa site n'mpi ya nke Republican. Akukọ ime ya ka a na-anọchite anya site n'mpi Protestant. E kewara mpi ndi ahụ n'ahụ anu ohia ahụ, n'ihina anu ohia ahụ bụ Iwu-ntoala ahụ nke na-ekewa mpi steeti na mpi uka, ma ha na-agaghari onu site n'akukọ ihe mere eme. Mpi Republican nwere mmetuta abụọ, ma ọ bụ n'ikwado ma ọ bụ n'imegide igba ohu. Mpi Protestant nwere mmetuta abụọ, ma ọ bụ n'ikwado ubochi izu ike nke ubochi nke asaa ma ọ bụ ubochi mbu nke anyanwu.

Ihe di ka afọ iri ato ka agha Panium gasiri, ndi Maccabee na-akara akukọ ihe mere eme nke United States di ka alaeze nke isii n'amuma Akwukwo Nso. Mgbe ahụ, ihe di ka otu nari afọ ka e mesiri, amaokwu nke iri na isii mezuru mgbe e meriri Jerusalem, nke na-anochi anya obe. Judia bu nke abuo n'ime ihe mgbochi ato Rom meriri ka o na-ewere ọchichị uwa. Jeneral Pompey meriri Siria n'afọ 65 T.K., ma mesia merie Juda n'afọ 63 T.K. Augustus Caesar ga-emeru ihe mgbochi nke ato n'agha Actium n'afọ 31 T.K. A na-anochi anya akukọ ihe mere eme a n'usoro nke amaokwu nke iri na isii ruo nke iri abuo na abuo.

Ka o na-erule oge obe ahụ, akukọ ihe mere eme nke ndi Maccabee agbaala oso ihe foro nke nta ka o buru afọ nari abuo. Uriah Smith na-akwawaputa na akukọ ihe mere eme nke e ji njiko aka na ndi Juu no n'amaokwu nke iri abuo na ato gosi, kwesiri ka e dozie ya ka o kwekoo na ebe mmalite n'akukọ ihe mere eme nke mere ihe foro nke nta ka o buru afọ nari abuo tupu akukọ ihe mere eme nke obe ahụ di n'amaokwu nke iri abuo na abuo. A ghaghị ime ka akukọ ihe mere eme nke obe ahụ n'amaokwu nke iri abuo na abuo kwekoo na amaokwu nke iri na isii, n'ihina amaokwu nke iri na isii bukwa iwu ubochi Sōnde. Nke a putara na ahiri ndi Maccabee, nke bu akukọ ihe mere eme nke

ala ebube nke Juda, na-amalite nke oma tupu iwu ubochi Sonda nke amaokwu nke iri na isii.

Mgbe anyi ghotara na akuko ihe mere eme nke ndi Millerite na-egosi akuko ihe mere eme nke puku mmadu otu nari na iri anọ na anọ, anyi puru ime ka oge ogwugwu nke ndi Millerite na 1798 kwekorọ na oge ogwugwu nke puku mmadu otu nari na iri anọ na anọ na 1989. Mgbe anyi mere nke a, anyi na-etinye akuko ihe mere eme nke ndi mmuo ozi mbu na nke abuo n'elu akuko ihe mere eme nke mmuo ozi nke ato. 1798 na 1989 bu akara-uzo Alfa na Omega nke akuko ihe mere eme nke amaokwu iri anọ nke Daniel iri na otu.

Amaokwu nke iri anọ malitere n'oge a na-akpo "oge ogwugwu," nke a puru igosi n'enweghi ihe isi ike na o bu afọ 1798; ma mgbe a ghotara ya nke oma, odida nke Soviet Union n'afọ 1989 mezuru amaokwu nke iri anọ ahụ, ma mmezu ahụ kwa bukwa "oge ogwugwu." "Oge ogwugwu" abuo, n'ime otu amaokwu, nke di n'otu isiakwukwo ahụ nke nwere ahiri ndi Maccabee. Nnupuisi ndi Maccabee nke dugara n'ezinulo eze Hasmonean na-anochi anya afọ iri abuo na abuo site n'afọ 1776 ruo n'afọ 1798. N'afọ 1798 ka ezinulo eze Hasmonean malitere, ma ezinulo eze Herod malitere n'afọ 1989.

Amaokwu nke iri nke Daniel 11 na-akowaputa afọ 1989, amaokwu nke iri na isii bukwa iwu Uka. Ahiri akuko ihe mere eme di n'ime amaokwu ndi ahụ na-anochi anya ogu ato, na onwu eze ndida, tinyere nbata Rom n'ime akuko amuma. O na-agunyekwa ahiri nke usoro eze abuo nke na-anochite mgbanwe ahụ na-eme mgbe anu ohia nke uwa nke Mkpughe 13, nke "nwere mpi abuo di ka nwa aturu, ma" "kwuo okwu di ka dragon." N'usoro ya, usoro eze mbu nke ndi Juu bu nwa aturu ahụ, usoro eze nke abuo nke Rom bukwa dragon ahụ. Usoro eze mbu ahụ bu nke ndi Juu, nke abuo bu nke Rom. Ma o buru na o bu nke ndi Juu ma o bu nke Rom, anu ohia nke uwa ahụ nwere mpi abuo.

Ochichi eze ndi Juu na-anochite mpi Protestant, ma ochichi eze ndi Rom na-anochite mpi Republican. Mpi abuo ahụ nwekwara nkewa amuma nke abuo. Ndi Sadusii na ndi Farisii na-enye usoro nke ndi Democrat kwadoro igba ohu megide ndi Republican megidere igba ohu; ebe ha na-anochitekwa nkewa abuo nke umu agboghọ amaghi ihe n'iche megide umu agboghọ nwere amamihe. A na-asachapu ndi Farisii dika umu agboghọ amaghi ihe n'oge ndakpo olileanya mbu, a na-asachapukwa ndi Sadusii n'oge nhicha nke abuo nke ulo nso. Ndi Farisii, dika uka Sardis, kwuputara na ha nwere aha nke ndu, ma ha nwuru anwu, a na-asachapukwa ha mbu; emesia ndi Sadusii, ndi gonariri ike Chineke, gonaririkwa ike na ozi nke Mkpu Etiti Abali. Ndi Sadusii bu ndi ogbugba ndu a na-agafe agafe, ndi Sadusii bukwa ndi nwere afọ ojuju n'ime mmetu nke mmetuta oma.

"A ghotara obibia nke Kraist, dika e kwusara ya n'ozi mmuo ozi mbu ahụ, di ka ihe e ji obibia nke nwoke na-alu nwaanyi nochite anya ya. Ndozighari sara mbara nke mere n'okpuru nkwsa banyere obibia Ya di nso, kwekorọ na ipuputa umu agboghọ na-amaghi nwoke ahụ. N'ilu a, dika n'ilu ahụ nke Matiu 24, e gosiputara klaasi mmadu abuo. Ha niile ewerela oriona ha, ya bu, Baijul, ma site n'ihè ya apuwo izute nwoke na-alu nwaanyi ahụ. Ma ebe 'ndi ahụ bu ndi nzuzu were oriona ha, ma ha eweghi mmanu soro ha,' 'ndi amamihe weere mmanu n'ite ha tinyere oriona ha.' Klaasi nke ikpezu ahụ anatawo amara nke Chineke, ike nke Mmuo Nso nke na-eme ka mmadu muo ozọ ma na-enye ihè, nke na-eme ka okwu Ya buru oriona nye ukwu na ihè nye uzọ. N'egwu Chineke ka ha ji muo Akwukwo Nso ka ha muta eziokwu, ma

jiri inu oku n'obi choo idi ocha nke obi na nke ndu. Ndi a nwere ahumahu nke onwe ha, okwukwe n'ime Chineke na n'okwu Ya, nke mmechuihu na oge ichere apughị ikwatu. Ndi ozo 'were oriona ha, ma ha eweghi mmanu soro ha.' Ha sitere n'ikpali obi mee omume. Ozi ahụ di nsọ kpaliri egwu n'ime ha, ma ha dabere n'okwukwe nke umunna ha, nwee afọ ojuju n'ihè na-enwu ma na-adupu adupu nke mmetuta oma, na-enweghi nghota zuru ezu banyere eziokwu ma o bu ezi oru amara n'ime obi. Ndi a apuwo izute Onyenwe anyi, juputara n'olileanya n'ihì atumanya nke ugwo oru ozugbo; ma ha adighi njikere maka oge ichere na mmechuihu. Mgbe onwunwa bjara, okwukwe ha dara ada, ihè ha wee nwuo nku." The Great Controversy, 393.

Ma o bu nke ndoro ndoro ochichi ma o bu nke okpukpe, klaasi abuo ahụ na-ejikota onu imegide ndi amamihe n'oge nsogbu ahụ n'etiti abali. Ekwuwori nke a, anyi malitere isiokwu ahụ site n'ikowa isi okwu a na m na-etinye amaokwu nke iri na anọ n'oru dabere n'onodu e debere ya n'usoro nke amaokwu ndi ahụ, nke na-emegide usoro akuko ihe mere eme nke amaokwu ndi ahụ na-anochi anya ya. Ana m eji echiche ahụ aru oru n'idi n'otu na onodu e debere amaokwu nke iri abuo na ato. Ebumnobi nke itinye waymark bu ka o kwego na mmezu ya n'akuko ihe mere eme. Njiko ahụ ndi Juu na Rom mere n'oge ndi Maccabee kpebiri ebe a ga-etinye amaokwu ahụ n'oru. "Ndi ohi" nke amaokwu nke iri na anọ, ndi guzobere ohu ahụ, mere nke a n'afọ 200 T.K., bu kpomkwem afọ agha Panium, ma agha ahụ na ndi ohi ahụ bu akara abuo di iche iche.

Ndi "ndi ohi" ahụ na-abanye n'ime akuko ahụ, o bughị iji guzobe njiko kpomkwem na ubochi agha Panium, kama iji mata mmekorita ha jikotara ya na onye ochichi Ijipt nke afọ ise, nke adighi ike, nke Antiochus no na-achọ imeri. Ha achoghi ka e nwee nkwasị n'ibubata oka wit nke Ijipt n'Alaeze Ukwu Rom. Mmekorita amuma nke Rom na eze Ijipt ahụ nke afọ ise, nke na-adighi ike, bu isiokwu nke amaokwu ahụ. Ntinye aka ahụ na-achoputa ihe na-esote mbibi ahụ nke na-eso mbo Putin ime ka choochi Ukraine daba n'okpuru choochi Russia, dika o dibu na mbu, tupu 1989. Mgbali ahụ na-amalite mbibi na-aga n'ihu nke alaeze ya nke ndida, ma mgbe Putin nwuru dika Ptolemy nwuru, ma o bu a chupu ya n'uzo o bu dika a chupuru Uzziah na Napoleon, a na-ewepu ya n'amuma, a na-enyekwa alaeze ya n'aka usoro ndi ndu ndi ozo na-erughi eru. Mgbe ahụ, n'oge eze ahụ nke afọ ise, Rom nke ndi popu na-etinye aka iji chebe odimma ya, nke bu choochi Ukraine.

Ofis papa adighi ahoro otu akuko n'etiti Otodoksi nke Roshia ma o bu nke Ukrain; kama, o na-egwu akuku nile iji weta otu okpukpe nile n'okpuru ochichi ya, di ka e si nochite anya ya n'Aisaja anọ.

N'ubochi ahụ, umunwaanyi asaa ga-ajide otu nwoke, na-asi, Anyi ga-eri achicha nke anyi onwe anyi, yikwakwa uwe nke anyi onwe anyi: naani ka a kpo anyi aha gi, ka e wepu ihere anyi. N'ubochi ahụ, Alaka nke Onyenwe anyi ga-adị mma ma juputa n'ebube, mkpuru nke uwa ga-adikwa ebube ma maa mma nye ndi ahụ foduru n'Izrel. O gēme kwa, na onye a hapuru na Zayon, na onye ahụ nke foduru na Jerusalem, ka a ga-akpo onye nsọ, obuna onye o bu e dekorọ n'etiti ndi di ndu na Jerusalem. Aizaya 4:1-3.

Ochichi Pop na-achikota ma na-achikwa otu okpukpe niile, nke a nochiri anya ya di ka umuanyi asaa, ya bu, uka niile. Uka asaa ahụ choro ka a kpo ha Katolik, nke putara nke zuru uwa onu, ma o doo anya na ha abughị ndi nke Chineke, n'ihì na ha bu n'obi iyi uwe nke aka ha. Njikota nke otu okpukpe niile ndi choro iyi uwe mmadu nke aka ha na-eme n'oge a ga-akpo ndi no na "Jerusalem

... ndi di nso,” nke bu oge Alaka Onyenwe anyi na-agbanwe site n’aka ndi Laodisia ghoo ndi Filadelfia, ebe o bukwa n’oge ahụ ka ochichi Pop na-agho isi nke otu okpukpe niile, n’otu oge ahukwa a ga-emekwa ya isi nke otu ndoro ndoro ochichi niile.

N’afọ 1989, nzuko-ukwu Ukraine bu ihe nnochianya nke eze ugwu na-ekpochapu Soviet Union, ma Putin ga-achọ iweghachi mmekorita mbu ahụ nke nrubeisi, ma nata ekpenta n’egedege ihu ya wee malite mkpagbu megide okpukpe ahụ nke juru ihe o choro. Mkpagbu ahụ mere n’ime mba Ptolemy n’onwe ya, n’obodo Alexandria, ya mere, uka ndi di n’ime Russia nke Rome na-emetuta ga-abu ebe Putin ga-elekwasị anya, burukwa ogwugwu ya. Ka Trump na-akwadebe maka agha Panium, a na-amata mmekorita ya doro anya na onye nchebe nke eze-nwa Ijpt ahụ e mebiri ike na 2025. Ike Rome nke chebere eze-nwa Ijpt ahụ n’afọ 200 BC, agaghizi echebe eze-nwa ahụ mgbe ahụ. O ga-enyere aka ime ka eze-nwa ahụ biaruo ogwugwu. Rome dika onye nchebe Ijpt n’afọ 200 BC, na-anochite anya Rome dika onye mbibi Ijpt n’agha Panium.

Ndi Millerite

Ndi Millerite ahụ ahughi ike ochichi Rom ato; ha huru naani abuo, ma eziokwu ha bu eziokwu, otu ihe ahụ ka o di. Uche-nduzi amuma nke Antiochus dika ihe nnochianya na-enye anyi ohere itinye amaokwu nke iri na anọ n’oru n’ime akuko ihe mere eme nke na-ebute amaokwu nke iri na ise uzo, obuna ma o buru na akuko ihe mere eme nke buru uzo mezuo amaokwu ndi ahụ tinyere ma amaokwu nke iri na anọ ma nke iri na ise n’afọ 200 BC. Ana m ekwu na amaokwu nke iri na isii bu iwu ubochi Sonde nke na-abia n’oge na-adighi anya, na amaokwu nke iri na anọ bu 2025, ma amaokwu nke iri na ise bu agha Panium nke ka di n’odinihu. Antiochus na-egosi na ogu ato ahụ bu otu ahiri amuma n’ihi na o no n’ogu ato ahụ niile, ma o na-egosikwa nkwaputa m na-azoro, ya bu, na itinye amaokwu ndi ahụ n’oru n’ubochi ikpezu, mgbe a kewara ha nke oma site n’usoro “ahiri n’elu ahiri.”

Antiochus no n’agha ato ahụ niile, ma n’ubochi ikpezu o na-anochi anya ike nnochianya nke ochichi ndi popu na 1989 (Reagan na USA), 2014 (Zelensky na Ukraine), ma n’oge agha Panium o bukwa otu ike nnochianya ahụ dika nke 1989, n’ihi na Jizos na-anochi anya ogwugwu mgbe niile site na mmalite. Ronald Reagan anwula ma lie ya, ya mere ama akuko ihe mere eme nke Antiochus ziri ezi dika nghota Millerite si di, ma o di n’okpuru iwu ndi na-achikwa itinye “ahiri n’elu ahiri” n’oru. Ike nnochianya popu ikpezu di n’amaokwu ndi ahụ bu Trump, n’agbanyeghi na n’akuko ihe mere eme Antiochus no n’agha ato ahụ niile. Iji mezuo amaokwu nke iri na ato, Trump ga-adi mkpa ka o tufuo ntuli aka nke abuo, n’ihi na n’amaokwu nke iri na ato o “na-alaghachi,” sie ike kari mgbe o bua ozo, sie ike nke ga-eme ka mgbo gafee ya na nti, nke, tinyere mkpisi aka ukwu aka nri na mkpisi ukwu ukwu aka nri, bu ihe a ga-eji obara tee, mgbe e tere ndi nchaja mmanu.

Reagan nochiri anya Trump, n’ihi na Reagan bu onye mbu n’ime ndi isi ala asato ikpezu site n’oge ogwugwu ahụ n’afọ 1989. Lincoln nochirikwa anya Trump, n’ihi na o bu onye isi ala Republican mbu. Ndi Democrat na-akwado igba ohu, n’ime njiko ha na Rome, gburu Lincoln, ma Ronald Reagan na onye ibe ya nke popu, John Paul II, lanariri mgbaligbu ha. E gburu Trump n’ndoro ndoro ochichi n’afọ 2020, site na ntuli aka e zuru, n’ime mmezu nke Mkpughe isi nke iri

na otu, amaokwu nke asaa; mgbe ahụ, n'afọ 2024, e mere ka o si n'ọnwụ bilie n'ime mmezu nke amaokwu nke iri na otu.

Ma mgbe ha ga-emezuchaa àmà ha, anụ ọhịa ahụ nke si n'olulu enweghị ngwucha ahụ na-arigo ga-ebuso ha agha, ma merie ha, ma gbuo ha. ... Ma mgbe ụbọchị atọ na ọkara gasiri, Mmụọ nke ndụ sitere n'aka Chineke batara n'ime ha, ha wee guzoro ọtọ n'ụkwụ ha; nnukwu egwu wee dakwasị ndị hụrụ ha. Mkpughe 11:7, 11.

Mbilite n'ọnwụ Trump bụ “ìloghachi” ya nke amaokwu nke iri na atọ, ọ kpọtakwara ihe oyiyi nke otu njirimara Rom, n'ihì na Rom bụ “nke asatọ nke sitere n'ime asaa ahụ,” ma Trump bụ onyinyo Rom.

Ma anụ ọhịa ahụ nke dirị adi, ma ọ dighizi adi, ọbuna ya onwe ya bụ nke asatọ, ma si n'ime ndị asaa ahụ pụta, ọ na-alakwa n'iyi. Mkpughe 17:11.

Oge nke abụọ Trump nọ n'ọche ọchịchị na-eme ka ọ bụrụ onyeisi ala nke asatọ kemgbe Reagan, ma n'ihì na ọ bụkwa onyeisi ala nke isii, Trump, n'ìdì n'otu n'otu na papasi, bụ “onye nke asatọ, nke sitere na asaa ahụ.” Asatọ bụ akara nke mbilite n'ọnwụ, nke na-eme ka o doo anya na ya, dika oyiyi nke papasi, kwesiri inwe ọnya na-egbu egbu nke a gworo ka o wee “laghachi.”

Ahụkwara m otu n'ime isi ya dī ka a ga-asị na e meruru ya ahụ ruo n'ọnwụ; ma e gworo ọnyá ọnwụ ya: ụwa nile wee juo anya soro anụ ọhịa ahụ. Mkpughe 13:3.

Mgbe a gworo ọnyá ahụ na-egbu egbu, ụwa “sochiri anụ ọhịa ahụ n'itunanya,” ma mgbe a kpolitere Trump dī ka nke asatọ, nke sitere na asaa ahụ, n'afọ 2024, ọ “laghachiri,” ụwa dum wee sochie ya n'itunanya.

Mgbe ụbọchị atọ na ọkara gasiri, Mmụọ nke ndụ sitere n'aka Chineke batara n'ime ha, ha wee guzo n'ụkwụ ha; nnukwu egwu wee dakwasị ndị hụrụ ha. Ha wee nụ nnukwu olu sitere n'eluwigwe na-agwa ha si, Bìanụ n'ebe a. Ha wee rigoo n'eluwigwe n'ime igwe ojii; ndị iro ha wee hụ ha. Mkpughe 11:11, 12.

Trump “loghachiri” n'ihe ntuli aka nke 2024, ma n'afọ 2025, e mesia chie ma ya ma poopu Leo n'oru. Jisọs nyere idọ aka ná ntị kpomkwem na nke ziri ezi, nye onye ọ bula chorọ ihu ya.

Ya mere, mgbe unu ga-ahụ ihe arụ nke mkporonwụ ahụ, nke e kwuru banyere ya site n'onu Daniel onye amuma, ka o guzo n'ebe nsọ, (onye ọ bula na-agu ya, ka ọ ghota.) Matiu 24:15.

Mak na-ekwu ya ikekwe ntakiri doo anya karia.

Ma mgbe unu ga-ahụ ihe arụ nke mbibi, nke Daniel onye amuma kwuru maka ya, ka ọ na-eguzo n'ebe ọ na-ekwesighi idi, (ka onye na-agu ya ghota,) mgbe ahụ ka ndi nọ na Judia gbalaga n'ugwu. Mak 13:14.

Ihe arụ nke mbibi bụ Rom n'ime usoro ya atọ ọ bula. Rom nke ndi ogo mmuo, nke pope, na nke oge a bụ nke ọ bula ihe nnochianya nke idọ aka ná ntị nye ndi nke Chineke. A ga-amata idọ aka ná ntị ahụ mgbe Rom nọ n'ebe “nsọ” ma ọ bụ n'ebe “o kwesighi” ino. Ala ahụ dī ebube bụ ala nsọ n'Akwukwo Nso, ma United States bụ ala ime mmuo ahụ dī ebube.

Jehova ga-eketa Juda ka òkè-ya n'ala nsò ahụ, O ga-ahoputakwa Jerusalem ọzọ. N'oro n'igbachi nkịtị, unu anụ ahụ nile, n'ihu Jehova: n'ihu na O siwo n'ebe obibi-ya nsò bilie. Zecharaya 2:12, 13.

Mgbe unu hụrụ Rom ka o guzo n'ebe nsò, Onyenweanyị na-ahọrọ Jerusalem dika ndi ogbugba-ndu Ya maka oge ikpeazu. Mgbe Reagan, onye mbu n'ime ndi isi ala asato, haziri njiko nzuzo ya na onye ahụ na-emegide Kraist nke amuma Akwukwo Nso, o nochiri anya njiko mepere emepe ya na Rom site n'aka onye isi ala nke asato na nke ikpeazu kemgbe oge ogwugwu na 1989. Akara omega na-agbanwekari agwa nke akara alfa n'uzo ntughari.

Nnochi-ochi Pope Leo na Trump n'afọ 2025 na-akowaputa mmekorita doro anya n'etiti anu-ohia nke si n'oke osimiri puta na anu-ohia nke si n'ala puta nke Mkpughe isi nke iri na ato. Nlaghachi a gaa n'ime njiko doro anya nke Trump na Leo, nke e jiri njiko nzuzo nke Reagan na John Paul II mee ihe atu ya, na-eme ka anyi mata na nkwardo e nyere nwa-eze Ijpt, nke mezuru amaokwu nke iri na ano n'afọ 200 BC, na-anochi anya enweghi nkwardo n'ubochi ikpeazu.

2025 na-eguzobe ohu ma o bu amuma ntoala nke mputa, n'ihu na o na-ebuli Rom elu dika ido aka na nti nke Rom nke Daniel ji ihe nnochianya nke "aruruala nke mbibi" kowaa. Ido aka na nti nke aruruala nke mbibi na-eme tupu mbibi nke "mbibi" na-anochi anya ya. N'oge nnochibido Jerusalem n'okpuru Cestius, e gosiputara ido aka na nti ahụ site n'itinye okoloto ikike Rom n'ime ogige nsò nke ebe nsò ahụ. Ndi huru ya, ghota ya, rubere ya isi, ma hapu obodo ahụ, e wee chebe ha mgbe e maliteghachiri nnochibido ahụ. Ha huru ihe iriba ama ido aka na nti nke Rom. Ndi Kraist ndi kewapuru onwe ha n'ebe choochi Pergamos nke emebiri emebi no, ma mesia n'ebe choochi Tayaita no, gbapuru n'ozara mgbe ha huru nwoke nke mmehie ka o no odu n'ulo nsò nke Chineke. Ndi ama ahụ na-akowaputa ido aka na nti nke aruruala nke mbibi Daniel kwuru banyere ya n'ubochi ikpeazu.

Anyi egosila ugboro ugboro na 1888 bu nnochibido nke Cestius, nakwa na mmechi nke nsogbu iwu ubochi Sode bu nnochibido nke Titus. Iwu Sode Blair nke afọ ndi 1880, tinyere iwu ubochi Sode ndi e tinyere n'oru n'ufodu steeti ndida n'ime afọ ndi 1880, bu ido aka na nti nke Cestius nke gosikwara ahiri nkewa di n'ozizi Nwanyi White banyere ibi n'ime obodo nta. Tupu afọ ndi 1880, ndumodu ya bu na n'odinihu anyi ga-acho ikwaga n'ime obodo nta, ma mgbe afọ ndi 1880 gasiri, ibi n'ime obodo nta ghoru ihe e kwesiri ibu na e mezuola yari. Ihe iriba ama ido aka na nti nke Iwu Blair ndi ahụ, nke na-akwalite akara ikike nke ochichi papa ka a na-atule ya n'ime afọ ndi 1880, nochiri anya Iwu Patriot n'oge 9/11, n'ihu na mmuo ozi nke Mkpughe iri na asato putara n'ime akuko ihe mere eme abuo ahụ.

9/11 bu ido aka na nti nke Cestius na-edobe ikike ya n'ebe nsò, ebe o kwesighi idi, n'ihu na n'oge 9/11 iwu ndi Rom dochiri iwu ndi Bekee. N'ime Ikpe Pelosi nke 2021, a juru nkebiokwu usoro ikpe ziri ezi, nke a na-anochitekwa anya nzokwu ozo na-eduga n'igbachi ochichi nke Titus, nke na-akwusi n'iwu Sode na-abia n'oge na-adighi anya na United States. Igbachi ochichi ahụ bu oge nke na-agbatu n'ubochi. 1888 na-ekwu maka nnupuisi nke mpi Protestant di n'ime, ma 9/11 na-ekwu maka nnupuisi nke mpi Republican di n'ezí. Itinye pope n'ochi ochichi site n'ala ahụ di ebube n'otu afọ ahụ e tinyekwara onye isi ala ikpeazu n'ochi ochichi na-anochite anya ido aka na

ntị ikpeazụ nke arụ arụ nke mbibi na-eguzo ebe o kwesighi iguzo, kpomkwem tupu agha Panium. Agha Panium na-eduga ozugbo n'iwu Sōnde na agha Actium, nke nōchiri anya ihe mgbochi nke atọ na nke ikpeazụ nye Rome ndi na-ekpere arusi, ma mgbe ahụ Rome ndi na-ekpere arusi chiri n'ikachasi elu afọ 360 n'ime mmezu nke Daniel 11:24. N'oge iwu Sōnde, alaeze nke isii na nke asaa ka Rome na-emeri abụọ, Rome nke oge a wee chia otu awa ihe atụ, ma o bu onwa iri anọ na abụọ ihe atụ.

N'amaokwu nke iri na isii, Pompey, onye ka merichara ihe mgbochi mbu nke Rom ekpere arusi bu nke Siria, na-emesia merie Jerusalem. Pompey wedara ihe mgbochi abụọ mbu nke Rom, Augustus Caesar wee merie nke atọ na Actium. Rom nke oge a buru uzọ merie eze nke ndida n'afọ 1989, n'ime mmezu nke amaokwu nke iri anọ, nakwa dika e sere onyinyo ya n'amaokwu nke iri. Mgbe ahụ, n'iwu Sunday, Rom nke oge a meriri ihe mgbochi ya nke abụọ na nke atọ site na United States, mgbe ahukwa United Nations ozugbo kwetara inye alaeze ha n'aka oghichi papal. Rom ekpere arusi meriri abụọ site n'aka Pompey, emesia merie otu, ma Rom papal meriri otu n'afọ 1989, emesia merie abụọ na-esote ya n'amaokwu nke iri na isii, ebe ahụ ka e jiri akara gosi Pompey na mmeri nke abụọ ya.

Ma o bu ihe mgbochi nke atọ n'Actium nye Rome ndi ogo mmuo, ma o bu mgbe e meriri ihe mgbochi nke atọ, nke ndi Goth nochiri anya ya site n'ichupu ha n'obodo Rome n'afọ 538, mgbe Rome meriri ihe mgbochi nke atọ, o na-achi n'oke oghichi kachasi elu.

N'ezie, Onyenwe anyi Chineke agaghi eme ihe o bula, ma o buru na O naghị ekpughe ihe nzuzo Ya nye ndi ohu Ya, bu ndi amuma. Amos 3:7.

N'ezie, Onyenwe anyi ga-enye ngosiputa ikpeazu nke ihe iriba ama ido aka na nti ahụ nke a kowara dika aru aru nke mbibi n'akwukwo Daniel, tupu mbibi ahụ abia. Ihe iriba ama ido aka na nti ahụ bu njiko aka a na-eme n'ihu oha, n'odiche megide njiko aka nzuzo Reagan, nke a na-anochi anya ya n'afọ 2025. Onyenwe anyi agaghi eweta ntaramahuhu, ma o bughu na O buru uzọ nye ido aka na nti; Amoskwa na-ekwu ya n'uzo doro nnoo anya banyere ihe mkpughe nzuzo a na-ekpughere ndi ohu Ya bu, na onye e zigara ya bu onye.

Nurunu okwu a nke Jehova kwuru megide unu, unu umu Izrel, megide ezi-na-ulo ahụ nile nke M si n'ala Ijpt kpoputa, na-asi, O bu naani unu ka M maara n'etiti ezi-na-ulo niile nke uwa: ya mere aga M ata unu ahuhu n'ihia ajo omume unu niile. Emos 3:1, 2.

Emos na-agwa ogo ikpeazu nke ndi Chineke hoputara, ndi nke ogbugba ndu Ya, ndi a ga-ata ahuhu, n'idako n'otu na ndi ikom iri abuo na ise ahụ ndi na-akpo isi ala nye anyanwu n'Ezikiel isi nke asato. Emos na-eweta ozi Leodisia, nke bu ozi mmuo ozi nke atọ n'oge ihichapu mmehie n'oge ikpe nke ndi di ndu. Ido aka na nti nke Emos dabeere n'idi n'otu nke akuku abuo.

O ga-ekwe omume ka mmadu abuo soro jee onu, ma o buru na ha ekwekoritaghị? Odum o ga-eti mkpu n'ohia, mgbe o na-enweghi anu o dotara? nwa odum o ga-esi n'olulu ya tie mkpu, ma o buru na o jideghu ihe o bula? Nnunu o ga-adaba n'onya n'elu ala, ebe enweghi onya e debere maka ya? mmadu o ga-ebuli onya n'ala, ma o buru na o nweghi ihe o bula o jidere? A ga-afu opi n'obodo, ndi mmadu agaghi atụ egwu? Ihe ojoo o ga-adi n'obodo, ma Onyenwe anyi emebeghi ya? Amos 3:3-6.

Ido aka ná ntị banyere mmadu abuo na-ejeghari onu dika otu, ka etinyere n'ime onodu nke onya na-ejide nnunu n'ala. Nnunu bu ihe nnochianya nke otu okpukpe di iche iche, ma n'ime Mkpughe, ochichi popu bu onu ulo mkporo nke nnunu o bula na-adighi ocha na nke a na-asi asi.

O wee tie mkpu n'ike n'olu siri ike, si, Babilon ukwu ahụ adaala, adaala, o ghowokwa ebe obibi nke ndi mmuo ojoo, na ebe nchekwa nke mmuo o bula ruru aru, na onu ulo nke nnunu o bula na-adighi ocha, nke a kpokwara asi. N'ih na mba niile anwo mmanya nke onuma nke ikwa iko ya, ndi eze nke uwa sokwa ya kwa iko, ndi ahia nke uwa esitewokwa n'uba nke ihe utu ya baa ogaranya. Mkpughe 18:2, 3.

Nnunu di n'ime ngiga bu nnunu e jidere; ma mgbe mba na-akwa iko ya na akwuna Rome, o na-agho nnunu e jidere. Nnunu ahụ nke a na-ebuli elu karia nnunu amuma ndi ozo nile bu ike ahụ nke e wuru ulo ya okpukpu ato, nke e hiwere mgbe iwu Sode biara, n'onodu ya, nke bu Shaina, nke bu Babilon. O bu nnunu ahụ nke natara onya na-egbu egbu na 1798, maobu, dika Zekaraya si kwuo ya, nke e tinyere mkpuchi ndu n'elu nkata ya, ma emesia nnunu nke ime mmuo na Protestantism nke dapuru n'ezi okwukwe buliri ya elu.

Mgbe ahụ, mmuo-ozu ahụ nke na-ekwu okwu n'ebe m no putara, si m, Welie anya gi ugbu a, hukwa ihe a nke na-aputa. M wee si, Gini ka o bu? O wee si, Nke a bu efah nke na-aputa. O kwukwara ozo, Nke a bu oiyi ha n'uba niile. Ma, lee, e weliri otu talenti nke idu; nke a bukwa nwanyi nke no odu n'etiti efah ahụ. O wee si, Nke a bu ajo omume. O wee tuba ya n'etiti efah ahụ; o wee tuba ibu idu ahụ n'onu ya. Mgbe ahụ, eweliri m anya m, elee m anya, ma, lee, umanyi abuo putara, ifufe dikwa n'akuku nku ha; n'ih na ha nwere nku dika nku ugala: ha wee bulie efah ahụ n'etiti uwa na eluigwe. Mgbe ahụ, asiri m mmuo-ozu ahụ nke na-ekwu okwu n'ebe m no, Ebee ka ndi a na-eburu efah ahụ? O wee si m, Iwuru ya ulo n'ala Shinea: a ga-emekwa ka o guzosie ike, debeekwa ya n'ebe ahụ n'elu ntala nke ya. Zekaraya 5:5-11.

Onya Emos na-ejide nnunu ahụ site n'ala, n'ih na o na-anochi anya njiko ahụ nke na-ebute iwu Sunday na-abia ngwa ngwa, ebe a na-ejide nnunu-ala ahụ; ma dika Emos siri kwuo, njiko ahụ bu iba mba megide Seventh-day Adventism nke Laodisia, n'ih na a ga-afu opi ido aka ná ntị n'obodo ahụ, nke ha ga-aju inu.

A ga-afu opi n'obodo, ma ndi mmadu ghara itu egwu? Ihe ojoo o ga-adi n'obodo, ma Onyenwe anyi emeghi ya? N'ezie, Onyenwe anyi Chineke agaghi eme ihe o bula, ma o buru na O kpugheghi ihe nzuzo Ya nye ndi ohu Ya, bu ndi amuma. Odum agbaala mkpu, onye na-agaghi atu egwu? Onyenwe anyi Chineke ekwuola okwu, onye puru ime ma o bughu ibu amuma? Emos 3:6-8.

Odum nke na-eti mkpu bu Odum nke agburu Juda, onye na-anochite anya Kraist mgbe O na-akara ma na-emeghe Okwu amuma Ya. Mmekorita mepere emepe nke afu 2025 bu nnochibido nke Cestius, a na-eguzobekwa akara nke ndi ohi nke ndi Chineke mgbe unu huru mmadu abuo ka ha na-eje ije onu, ebe ha abuo ekwesighi idiko adi ma oli. Rom, mgbe o jikotara ma kwekookwa na ndi Protestant, bu okwu na-emegiderita onwe ya, n'ih na ibu onye Protestant putara igosiputa mkpesa megide Rom.

Anyị ga-aga n'ihu n'ihe ndị a n'isiokwu na-esote.

Oge Akwụsịla Igbapụ n'Ọnyà

“Ka e cheta ya, ọ bụ mpako Rom ka ọ na-etu ọnyị na ọ dighị agbanwe agbanwe. Ụkpụrụ Gregory VII na Innocent III ka bụkwa Ụkpụrụ Chọọchị Roman Katolik. Ma ọ bụrụ naanị na ọ nwere ike ahụ, ọ ga-etinye ha n'ọrụ ugbo a site n'ike na ume dī ukwu dika o mere na nari afọ ndị gara aga. Ndị Protestant amaghị nke nta ihe ha na-eme mgbe ha na-atụ aro inakwere enyemaka Rom n'ọrụ ibuli ụbọchị Sọnde elu. Ka ha na-etinye uche ha n'imezu nzube ha, Rom na-achọ iweghachi ike ya, iji nwetaghachi ọchịchị ukwu ya furu efu. Ka e mee ka ụkpụrụ ahụ guzobe otu ugboro na United States na chọọchị nwere ike iji ma ọ bụ chikwaa ike ọchịchị; na a pụrụ ime ka emume okpukpe bụrụ iwu site n'iwu ọchịchị; n'ime nkenke, na ikike chọọchị na nke ọchịchị ga-achikwa akọ na uche, ma mmeri Rom n'ala a ga-abụ nke e ji n'aka.”

“Okwu Chineke enyewo ịdọ aka ná ntị banyere ihe ize ndụ na-abia nso; ka a ghara ile ya anya, ma ụwa Protestant ga-amata ihe ebumnobi Rom bụ n'ezie, naanị mgbe ọ ga-adịla anya nke ukwu igbanahụ ọnyà ahụ. Ọ na-etolite n'ike nwayọ nwayọ n'enweghị mkpọtụ. Ozizi ya na-arụ ọrụ mmetụta ha n'ụlọ nzukọ omeiwu, n'ime ụka, na n'obi mmadụ. Ọ na-achikwata nnukwu ụlọ ya ndị dī elu ma sie ike, n'ime nzuzo miri emi nke ha ka a ga-emeghachi mkpagbu ya ndị gara aga. Nwayọ nwayọ, n'enweghikwa onye na-enyo enyo, ọ na-eme ka ike ya sie ike iji kwalite ebumnuche nke ya mgbe oge ga-abia ka o tūọ ihe otiti. Naanị ihe ọ choro bụ ebe uru dī, a na-enyekwari ya nke a ugbo a. N'oge na-adighi anya anyị ga-ahukwa ma nwee mmetụta ihe ebumnobi nke akukụ Roman bụ. Onye ọbụla ga-ekwere ma rube isi n'okwu Chineke ga-esi n'uzọ a bute nkocha na mkpagbu.” *The Great Controversy*, 581.

“E nwere ụwa nke dina n'ajọ omume, n'aghughọ na n'iduhie, n'ime onyinyo nke ọnwụ n'onwe ya,—na-ehi ụra, na-ehi ụra. Ọnye ka na-enwe ihe mgbu nke mkpụrụ obi iji kpotee ha? Ọnye olu ga-eru ha? Uche m ebufewo n'ọdinihu mgbe a ga-enye ihe ịriba ama ahụ, ‘Lee, Nwoke Olulū ahụ na-abia; pụnụ izute Ya.’ Ma ụfọdụ ga-egbu oge inweta mmanụ iji mejuputa oriona ha, ma ọ ga-abụ akaha ka ha ga-achoputa na àgwà, nke mmanụ ahụ nọchiri anya ya, enweghị ike ibufee ya n'aka onye ọzọ. Mmanụ ahụ bụ ezi omume nke Kraịst. Ọ na-anọchite anya àgwà, àgwà enweghikwa ike ibufee ya. Ọ dighi mmadụ pụrụ inweta ya n'ihie onye ọzọ. Onye ọ bụla aghaghị inweta n'onwe ya àgwà e mere ka ọ dī ọcha pụọ n'ntupọ mmehie ọ bụla.” *Bible Echo*, May 4, 1896.

“Ka m na-ele mkpụrụ obi ndị ogbenye anya ka ha na-anwụ n'ihie enweghị eziokwu nke ugbo a, ma ụfọdụ ndị na-ekwuputa na ha kwere eziokwu ahụ na-ahapụ ha ka ha nwuo site n'ijide azụ ụzọ dī mkpa e ji aga n'ihu n'ọrụ Chineke, ihe ahụ m hụrụ wutere m nke ukwu, m wee rịọ mmụọ ozi ahụ ka o wepụ ya n'ebe m nọ. Ahurū m na mgbe ihe gbasara Chineke kporo ka e were ụfọdụ n'ime akunuba ha, dika nwa okorobia ahụ bjakwutere Jisọs (Matthew 19:16–22), ha gara ije n'ebe ahụ n'obi mwute, nakwa na n'oge na-adighi anya ihe otiti ahụ na-eru oke ga-agafe n'elu ha ma kpochapụ ihe niile ha nwere, mgbe ahukwa ọ ga-abụla oge agafeworo iji chọọ àjà nke ihe ụwa, ma debe akụ n'elugwe.” *Early Writings*, 49.

“Judas hụrụ na aririọ ya bụ ihe efu, o wee si n'ụlọ nzukọ ahụ gbaa ọsọ na-eti mkpu sị, Ọ dila oke oge! Ọ dila oke oge! O chere na ọ gaghị enwe ike ịdị ndụ ihu ka a kpogidere Jisọs n'obe,

ma n'ime ida mbà n'obi, o puru wee kpogbuo onwe ya." The Desire of Ages, 722.